



ข้อมูลการเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม
เรื่อง “โครงการอาสาสมัครวัยเก๋า รุ่นที่ 2 อพวช.”
ปีงบประมาณ 2568



การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมในโครงการอาสาสมัครวัยเก๋า

๑. เรื่องในการมีส่วนร่วม

ในปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 คือ มีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 10 ของประชากรรวม และจากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2565 ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ คือมีประชากรผู้สูงอายุเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ โดยอัตราการเจริญเติบโตของประชากรในกลุ่มผู้สูงอายุที่ทำให้สังคมต้องพบเจอกับความต้องการในการให้บริการและทรัพยากรสำหรับกลุ่มนี้มากขึ้นหลาย ๆ คนในกลุ่มผู้สูงอายุยังคงมีความสามารถในการทำงานและประสบความสำเร็จอยู่ในหลากหลายสาขาอาชีพ การรับผู้สูงอายุทำงานจึงเป็นทางเลือกที่ดีในการนำความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์มาใช้ประโยชน์ในพิพิธภัณฑ์ นอกจากนี้การรับผู้สูงอายุทำงานยังเป็นการช่วยให้ตลาดแรงงานเตรียมความพร้อมในการรับมือกับความต้องการและความสามารถของผู้สูงอายุ ด้วยการสร้างโอกาสในการทำงานให้กับผู้สูงอายุ และยังเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสังคมที่เท่าเทียมและสมดุล

องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ (อพวช.) จึงเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์โดยจัดทำโครงการอาสาสมัครวัยเก๋าส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาส

ในการทำงาน แอร์ประสบการณ์ ความสามารถบนพื้นที่แหล่งเรียนรู้ของ อพวช. รวมถึงการถ่ายทอดเรื่องราวทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก่ผู้เข้าชม นอกจากนี้ยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ลดความเหลื่อมล้ำทางการเรียนรู้ และส่งเสริมให้พวกเขาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

๒. สรุปข้อมูลของผู้มีส่วนร่วม

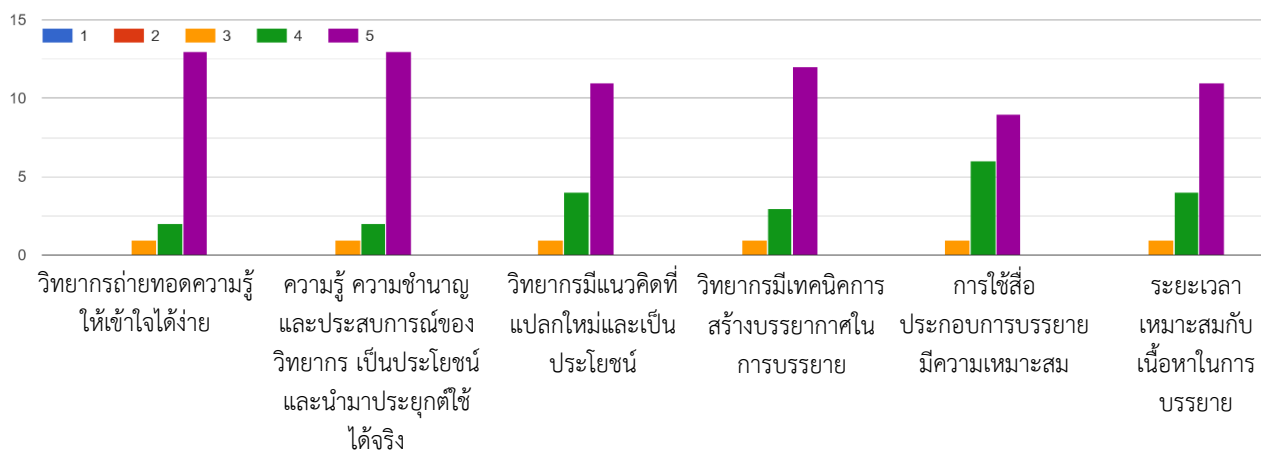
โครงการนี้เปิดรับสมัครผู้สูงอายุที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 20 ท่าน ผู้เข้าร่วมมาจากหลากหลายสาขาอาชีพและมีความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน โดยได้รับโอกาสในการทำงานอาสาสมัครภายในพิพิธภัณฑ์ เช่น การให้ความรู้ การนำชม การจัดกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ และการถ่ายทอดประสบการณ์แก่ผู้เยี่ยมชมโดยโครงการอาสาสมัครวัยเก๋า รุ่นที่ 2 มีผู้สนใจและสมัครเข้าร่วมโครงการจำนวน 32 คน ผ่านการคัดเลือก และตอบรับเข้าร่วมโครงการอาสาสมัครวัยเก๋า รุ่นที่ 2 จำนวน 28 คน โดยแบ่งเป็นอาสาสมัครวัยเก๋า ณ อพวช. คลองห้าจำนวน 17 คน และ จัดूरस्वित्ยาศาสตร์ อพวช. เชียงใหม่ จำนวน 1 คน หลังจากจบโครงการอาสาสมัครวัยเก๋า รุ่นที่ 2 นั้น ผู้เข้าร่วมโครงการมีการต่อยอดในการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครอาวุโสโดยแบ่งเป็น อพวช. คลองห้า จำนวน 16 คน และ จัดूरस्वित्ยาศาสตร์ อพวช. เชียงใหม่ จำนวน 1 คน

๓. ผลจากการมีส่วนร่วม

1. การประเมินผลโดยให้ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการวันอบรมปฐมนิเทศ

1.1 ความพึงพอใจเกี่ยวกับวิทยากรวันปฐมนิเทศกราฟแสดงความพึงพอใจเกี่ยวกับวิทยากรวันปฐมนิเทศ

จำนวน (คน)

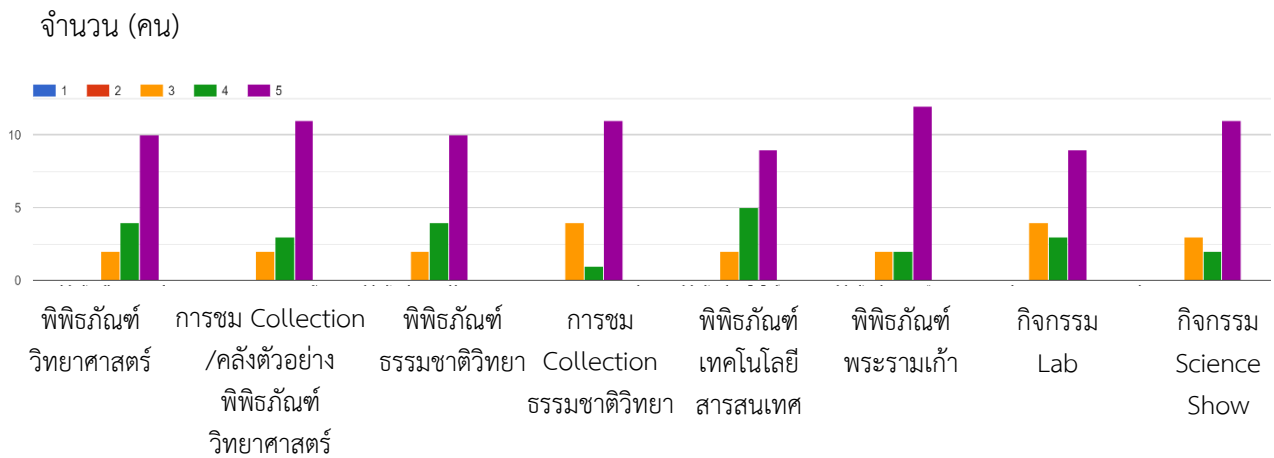


1=ไม่พึงพอใจอย่างมาก, 2=ไม่พึงพอใจ, 3=ปานกลาง, 4=พึงพอใจ และ 5=พึงพอใจอย่างมาก

จากกราฟสรุปได้ว่าในหัวข้อการใช้สื่อ ผู้สูงอายุมองว่าสื่อที่ใช้ประกอบการบรรยายช่วยให้เข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น และเหมาะสมกับหัวข้อที่นำเสนอ วิทยากรมีเทคนิคสามารถสร้างบรรยากาศที่ดี มีแนวคิดแปลกใหม่ที่น่าสนใจ และสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้สูงอายุที่เป็นผู้ฟังได้ดีและผู้สูงอายุประเมินว่าระยะเวลาการบรรยายมีการจัดสรรเวลาได้เหมาะสม ไม่ยาวหรือสั้นเกินไป

1.2 ความพึงพอใจต่อการชมนิทรรศการ และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

กราฟแสดงความพึงพอใจต่อการชมนิทรรศการ และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

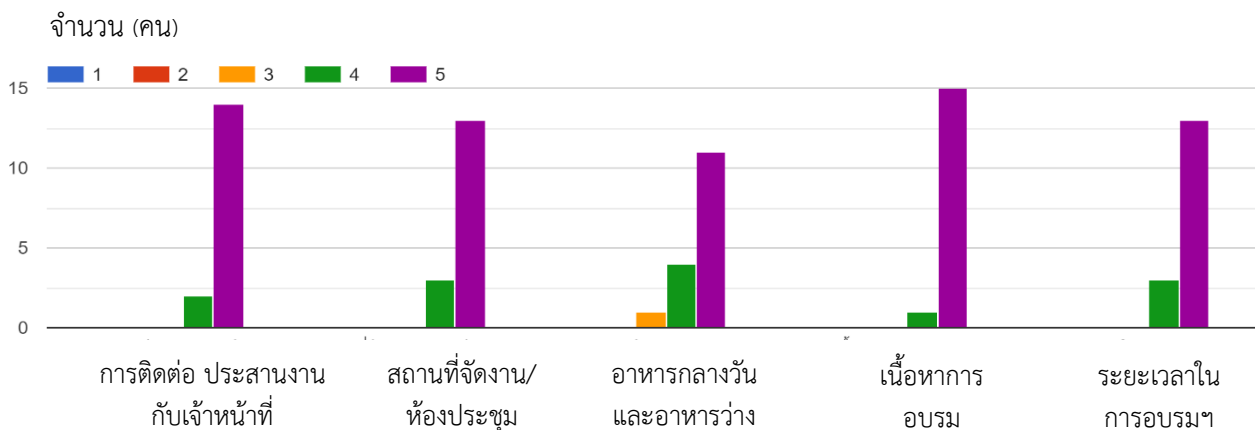


1=ไม่พึงพอใจอย่างมาก, 2=ไม่พึงพอใจ, 3=ปานกลาง, 4=พึงพอใจ และ 5=พึงพอใจอย่างมาก

จากกราฟความพึงพอใจต่อการชมนิทรรศการ และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สรุปได้ว่ากิจกรรมที่ได้รับความนิยมคือ Science Show และการฝึกปฏิบัติในห้อง Lab เป็นที่ชื่นชอบของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมการอบรมฯ การชมพิพิธภัณฑ์เดินชมพิพิธภัณฑ์หลายแห่ง เช่น พิพิธภัณฑ์พระรามเก้า และพิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้รับคำชื่นชมว่าจัดนิทรรศการได้ดี มีเนื้อหาสนุกเป็นประโยชน์ เจ้าหน้าที่ อพวช. ที่ดูแลผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี พร้อมทั้งอธิบายเนื้อหาให้ผู้สูงอายุเข้าใจได้อย่างง่าย

1.3 ความพึงพอใจในเรื่องทั่วไปของการอบรมฯ

กราฟแสดงความพึงพอใจในเรื่องทั่วไปของการอบรมฯ



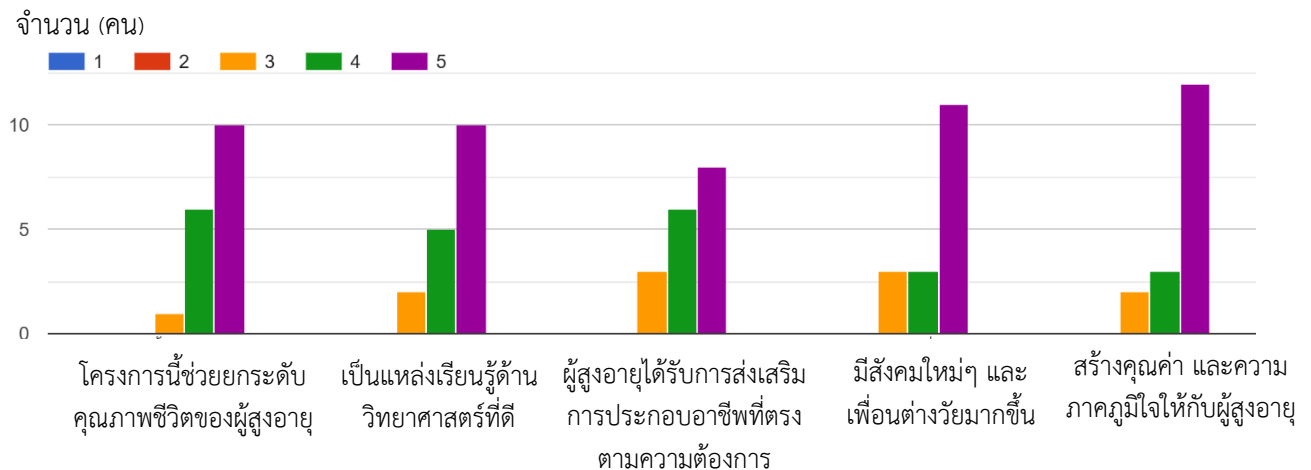
1=ไม่พึงพอใจอย่างมาก, 2=ไม่พึงพอใจ, 3=ปานกลาง, 4=พึงพอใจ และ 5=พึงพอใจอย่างมาก

ความพึงพอใจในเรื่องทั่วไปของการอบรมฯ เนื้อหาการอบรมได้รับการออกแบบมาอย่างดี ครอบคลุมทั้งด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน การจัดการมีการจัดเตรียมงาน และวางแผนงานที่ช่วยให้ผู้สูงอายุเข้าใจบทบาทและหน้าที่ชัดเจน

2. ความคิดเห็นของอาสาสมัครวัยเก๋าลงเข้าร่วมโครงการอาสาสมัครวัยเก๋า รุ่นที่ 2 มีดังนี้

2.1 ความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการอาสาสมัครวัยเก๋าคือโครงการอาสาสมัครวัยเก๋า รุ่นที่ 2

กราฟแสดงความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการอาสาสมัครวัยเก๋าคือโครงการอาสาสมัครวัยเก๋า รุ่นที่ 2



1=ไม่พึงพอใจอย่างมาก, 2=ไม่พึงพอใจ, 3=ปานกลาง, 4=พึงพอใจ และ 5=พึงพอใจอย่างมาก

ทุกด้านที่สำรวจมีคะแนน 5 (สีม่วง) สูงที่สุด แสดงถึงความคิดเห็นที่เป็นไปในทางบวกมากที่สุด ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าการนี้มุ่งเน้นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุผ่านการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ตลอดชีวิต อาสาสมัครวัยเก๋ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดโดย อพวช. ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้เนื้อหาด้านวิทยาศาสตร์ อีกทั้งยังได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ชีวิตให้แก่ผู้เข้าชมคนอื่น ๆ การมีส่วนร่วมเช่นนี้ช่วยสร้างคุณค่าและความภาคภูมิใจให้แก่ผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกถึงการมีบทบาทในสังคม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีความหมายในแหล่งเรียนรู้ของ อพวช.

3. อาสาสมัครวัยเก๋ายกให้ อพวช. ปรับปรุง หรือ พัฒนาในส่วนใดเพิ่มเติมบ้าง

3.1 ข้อเสนอแนะสำคัญรวมถึงการเพิ่มการอบรมที่เน้นทักษะการบริการ (Service Mind) และการทำงานเป็นทีม เนื่องจากอาสาสมัครเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับผู้เข้าชมโดยตรง การเสริมสร้างทักษะด้านนี้จะช่วยยกระดับคุณภาพการบริการได้อย่างมาก นอกจากนี้ยังแนะนำให้ปรับปรุงและซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุดอย่างรวดเร็ว เพื่อไม่ให้เกิดความไม่พอใจของผู้เข้าชมที่เสียเงินเข้ามาชมสิ่งใหม่ ๆ อีกข้อเสนอที่น่าสนใจคือการจัดกิจกรรมและการฝึกอบรม ที่สอดคล้องกับความถนัดของอาสาสมัครในแต่ละจุด เพื่อช่วยสร้างความมั่นใจในการถ่ายทอดความรู้ และยังแนะนำให้เพิ่มป้ายบอกทาง รวมถึงการดูแลความปลอดภัยในพื้นที่จัดแสดงอย่างเข้มงวด เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดียิ่งขึ้นสำหรับผู้เข้าชม

3.2 ข้อเสนอแนะการอบรมปฐมนิเทศอาสาสมัครวัยเก๋า รุ่นที่ 2 เพื่อการพัฒนาโครงการอาสาสมัครวัยเก๋า มีดังนี้

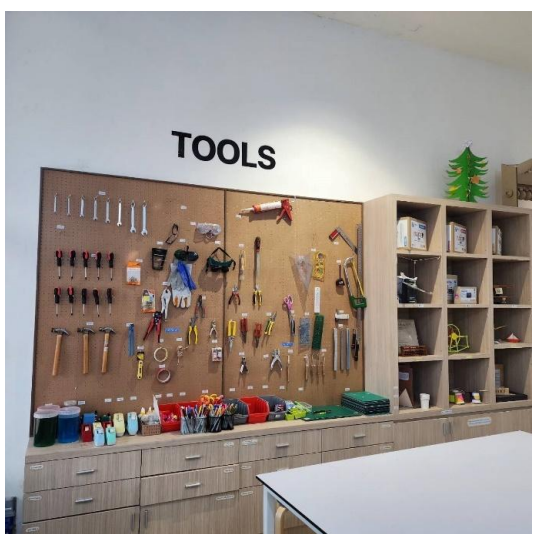
ผู้สูงอายุเสนอให้เพิ่มความชัดเจนในเนื้อหาของปฐมนิเทศ โดยเฉพาะเป้าหมายและบทบาทหน้าที่ ในแต่ละส่วนงาน ควรมีการบรรยายและฝึกอบรมเชิงลึกเกี่ยวกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้อาสาสมัครสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้สูงอายุเสนอว่าควรเพิ่มความยืดหยุ่นในการเลือกพื้นที่ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะพื้นที่ที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงและจดจำได้ง่าย เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการทำงาน อีกทั้ง ควรมีการ briefing ข้อมูลก่อนและหลังการปฏิบัติงานในแต่ละวัน เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุทุกคนเข้าใจบทบาท มองเห็นภาพและสามารถทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น

ภาพบรรยากาศการอบรมปฐมนิเทศอาสาสมัครวัยเก๋า รุ่นที่ 2 ณ อพวช. คลองห้า

ภาพการปฏิบัติงานอาสาสมัครวัยเก๋า รุ่นที่ 2 ณ อพวช. คลองห้า



ภาพการปฏิบัติงานอาสาสมัครวัยเก๋า รุ่นที่ 2 จัตุรัสวิทยาศาสตร์ อพวช. เชียงใหม่



ภาพการปฏิบัติงานอาสาสมัครวัยเก๋า รุ่นที่ 2 ในกิจกรรม Night at the museum



ภาพการปฏิบัติงานอาสาสมัครวัยเก๋า รุ่นที่ 2 ในกิจกรรม Science film



ภาพการปฏิบัติงานอาสาสมัครวัยเก๋า รุ่นที่ 2
ในการจัดวารสารให้โรงเรียนที่ประสบภัยน้ำท่วมทางภาคใต้ 140 โรงเรียน



ภาพบรรยากาศการปฐมนิเทศอาสาสมัครวัยเก๋า รุ่นที่ 2 ณ อพวช. คลองห้า (วันที่ 24 ธันวาคม 2567)



4. การนำผลจากการมีส่วนร่วมไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงาน

จากข้อเสนอแนะของอาสาสมัครวัยเก๋า รุ่นที่ 2 พบว่ามีหลายประเด็นที่สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้การดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในด้านการให้บริการ การพัฒนาทักษะของอาสาสมัครสูงวัย และการจัดการภายในพิพิธภัณฑสถานฯ จึงได้นำผลจากการมีส่วนร่วมมาปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของอพวช. โดยมีรายละเอียดของแนวทางการปรับปรุง ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะด้านการบริการและการทำงานเป็นทีมของอาสาสมัคร

อาสาสมัครวัยเก๋ามีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ให้ข้อมูลและช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าชม ดังนั้นการเสริมสร้างทักษะการบริการและการทำงานเป็นทีมจะช่วยเพิ่มคุณภาพของประสบการณ์ที่ผู้เข้าชมได้รับ

แนวทางการปรับปรุง

- จัดอบรมเรื่อง Service Mind (จิตบริการ) เพื่อให้เข้าใจหลักการให้บริการที่ดี การดูแลผู้เข้าชมอย่างมีอาชีวะ และการจัดการปัญหาหรือสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 50 ท่าน



- ฝึกอบรมเรื่อง การทำงานเป็นทีม โดยให้ความสำคัญกับการประสานงานระหว่างอาสาสมัครและเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถานฯ

- จัดกิจกรรม Workshop จำลองสถานการณ์ ที่อาสาสมัครอาจพบเจอขณะปฏิบัติงาน เช่น การรับมือกับผู้เข้าชมที่มีข้อร้องเรียน การช่วยเหลือผู้สูงอายุหรือเด็กเล็กที่ต้องการคำแนะนำ

- มี Mentorship Program หรือระบบพี่เลี้ยงสำหรับอาสาสมัครใหม่ เพื่อให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ของอาสาสมัครรุ่นก่อน ๆ ได้

2. การบำรุงรักษาและปรับปรุงอุปกรณ์ในพิพิธภัณฑสถานฯ

อาสาสมัครเสนอให้มีการซ่อมแซมอุปกรณ์และพื้นที่จัดแสดงที่ชำรุดอย่างรวดเร็ว เพื่อไม่ให้ผู้เข้าชมรู้สึกผิดหวังจากการเข้าชม

แนวทางการปรับปรุง

- ติดตั้งระบบตรวจสอบอุปกรณ์ประจำวัน/สัปดาห์ เพื่อให้แน่ใจว่าเครื่องมือและสื่อจัดแสดงสามารถใช้งานได้อย่างสมบูรณ์

- มีช่องทางแจ้งปัญหาแบบเรียลไทม์ สำหรับอาสาสมัครและเจ้าหน้าที่ เช่น การใช้แอปพลิเคชันภายในองค์กร หรือ Line Official เพื่อลดระยะเวลาในการแก้ไขปัญหา

3. การปรับปรุงการจัดกิจกรรมและการฝึกอบรมให้ตรงกับความต้องการของอาสาสมัคร

อาสาสมัครแต่ละคนมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน การให้พวกเขาทำงานในส่วนที่เหมาะสมกับทักษะของตนเอง จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการและความมั่นใจของอาสาสมัคร

แนวทางการปรับปรุง

- จัดแบบสอบถามความถนัดก่อนเริ่มปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถจัดสรรหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม
- พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเฉพาะด้านสำหรับอาสาสมัครที่รับผิดชอบในส่วนงานต่าง ๆ เช่น การบรรยายให้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ การนำชมพิพิธภัณฑ์ การดูแลเด็กหรือผู้สูงอายุที่มาเยี่ยมชม โดยมีผู้เข้าร่วมประมาณ 30 คน
- จัดให้มีการเวียนตำแหน่งเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ในหลากหลายบทบาท



4. การปรับปรุงป้ายบอกทางและมาตรการด้านความปลอดภัย

พิพิธภัณฑ์เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ที่มีโซนจัดแสดงหลายจุด การมีป้ายบอกทางที่ชัดเจนจะช่วยให้ผู้เข้าชมสามารถเดินชมพิพิธภัณฑ์ได้อย่างสะดวก และลดปัญหาการหลงทางหรือสับสน

แนวทางการปรับปรุง

- เพิ่มป้ายบอกทางที่ชัดเจนและอ่านง่ายในทุกจุดสำคัญ โดยเฉพาะบริเวณทางเข้า - ออก ห้องน้ำ และพื้นที่จัดแสดงหลัก และใช้สีเส้นและสัญลักษณ์ที่เข้าใจง่าย บนป้ายบอกทาง เช่น สีที่แตกต่างกันสำหรับแต่ละโซน
- ติดตั้งระบบเสียงหรือจอแสดงผลแบบ Interactive ที่ช่วยแนะนำเส้นทางให้แก่ผู้เข้าชม
- เพิ่มเจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครประจำจุดที่สำคัญเพื่อคอยให้คำแนะนำผู้เข้าชม



5. การพัฒนาเนื้อหาของปฐมนิเทศอาสาสมัครให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การปฐมนิเทศที่ดีจะช่วยให้อาสาสมัครเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการปรับปรุง

- ปรับปรุงเอกสารและเนื้อหาการปฐมนิเทศให้ มีความชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัคร ในแต่ละส่วนงาน
- จัด Session อบรมเชิงลึก ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
- มีการสาธิตและฝึกปฏิบัติจริง ให้กับอาสาสมัครก่อนเริ่มงาน เพื่อให้เข้าใจขั้นตอนการทำงาน และเกิดความมั่นใจ
- จัดการประชุม Briefing ก่อนและหลังการปฏิบัติงานทุกวัน เพื่อให้แน่ใจว่าอาสาสมัครเข้าใจหน้าที่และสามารถแก้ไขปัญหาที่พบเจอได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การบริหารจัดการตารางปฏิบัติงานของอาสาสมัครให้มีความยืดหยุ่น

เนื่องจากอาสาสมัครเป็นผู้สูงอายุ ควรมีการบริหารจัดการตารางการทำงานให้เหมาะสมกับความสามารถและข้อจำกัดของแต่ละคน

แนวทางการปรับปรุง

- ให้มีตัวเลือกในการเลือกพื้นที่ปฏิบัติงาน เพื่อให้อาสาสมัครสามารถทำงานในพื้นที่ที่เข้าถึงได้สะดวกและเหมาะสมกับความสามารถของตนเอง
- ใช้ระบบจัดตารางเวลาที่ยืดหยุ่น ให้สามารถเลือกช่วงเวลาการทำงานได้ตามความสะดวก
- จัดทีมงานเป็นคู่ หรือเป็นกลุ่มเพื่อให้มีการช่วยเหลือกันระหว่างอาสาสมัคร